

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA MUȘUC c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 42440/06)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

6 noiembrie 2007

DEFINITIVĂ

06/02/2008

*Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

În cauza Mușuc c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

DI J. CASADEVALL, *Președinte*,

DI G. BONELLO,

DI K. TRAJA,

DI L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ,

DI J. ŠIKUTA,

Dna P. HIRVELĂ, *judcători*,

și dna F. ARACI, *Grefier adjunct al Secțiunii*,

Deliberând la 9 octombrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 42440/06) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către Eduard Mușuc („reclamantul”), la 3 noiembrie 2006.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dra Janeta Hanganu, un avocat din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl Vladimir Grosu.

3. Reclamantul a pretins, în special, că arestarea sa preventivă a fost arbitrară și a susținut că au avut loc câteva violări ale articolului 5 §§ 1, 3 și 4 al Convenției.

4. La 5 decembrie 2006, Secțiunea a Patra a Curții a comunicat Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, ea a decis să examineze fondul cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia.

5. Judecătorul Pavlovski, judecătorul ales din partea Republicii Moldova, s-a abținut de la judecarea cauzei (articolul 28 al Regulamentului Curții) înainte ca aceasta să fie comunicată Guvernului. La 8 februarie 2007, Guvernul, în conformitate cu articolul 29 § 1 (a) al Regulamentului Curții, a informat Curtea că el este de acord ca în locul acestuia să fie desemnat un alt judecător ales și a lăsat alegerea persoanei desemnate în seama Președintelui Camerei. La 18 septembrie 2007, Președintele l-a desemnat pe judecătorul Šikuta să participe la judecarea cauzei.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

6. Reclamantul s-a născut în anul 1975 și locuiește în Chișinău. El este conducătorul Megadat.com SRL, o întreprindere care este reclamant în cauza *Megadat.com SRL v. Moldova*, nr. 21151/04, și liderul unui partid de opoziție extraparlamentar.

1. Procedurile penale pornite împotriva reclamantului

7. La 31 mai 2006, Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției („CCCEC”) a pornit proceduri penale în baza unei preținse însușiri, în anul 2002, a unui imobil care aparținea întreprinderii X.

8. La 22 septembrie 2006, reclamantul a fost declarat bănuit în procesul penal. Printr-o ordonanță din aceeași dată, se pretindea că, în calitate sa de conducător al Megadat.com SRL, el a cumpărat de la banca M. imobilul, care anterior a fost transferat băncii de către întreprinderea X ca plată pentru un credit pe care ultima nu l-a putut restitui. Potrivit CCCEC, imobilul a fost cumpărat de Megadat.com la un preț mai mic decât prețul de piață al imobilului la acea dată.

CCCEC a pretins că infracțiunea a fost săvârșită de reclamant în complicitate cu tatăl său care, la acea dată, era președinte al consiliului de administrare al întreprinderii X. După cum s-a pretins, tatăl reclamantului a reușit să convingă consiliul de administrare să pună în gaj imobilul la banca M. și să indice în contractul de gaj o valoare mai mică decât valoarea de piață. Ulterior, când întreprinderea X nu a putut să restituie creditul, inclusiv, după cum s-a pretins, din cauza acțiunilor tatălui reclamantului, acesta din urmă s-a folosit de funcția sa de președinte al consiliului de administrare pentru a-i convinge pe ceilalți membri ai consiliului de administrare să transfere imobilul băncii în loc de bani, evitând astfel o licitație publică. În asemenea mod, banca M. a intrat în posesia imobilului la un preț redus.

Ulterior, reclamantul, în calitate sa de conducător al Megadat.com SRL, a cumpărat de la banca M. imobilul la un preț mai mic decât valoarea lui de piață, cauzând, astfel, întreprinderii X un prejudiciu de 1,988,130 lei moldovenești (MDL).

9. Ordonanța din 22 septembrie 2006 conținea acuzațiile de mai sus aduse reclamantului și tatălui său, fără ca acestea să fie bazate pe vreo probă.

2. Arestarea preventivă a reclamantului

10. La 28 septembrie 2006, reclamantul a fost reținut, iar Judecătoriei Buiucani i-a fost prezentat un demers pentru arestarea preventivă a acestuia

pe un termen de zece zile. Demersul a reiterat toate acuzațiile aduse reclamantului și tatălui acestuia, conținute în ordonanța din 22 septembrie 2006 (a se vedea paragraful 8 de mai sus), și a pretins *inter alia* că reclamantul putea să încerce să influențeze martorii, deoarece, între 1999 și 2002, el și tatăl lui l-au amenințat pe E.S., actualmente un martor în cauza împotriva acestora.

11. În aceeași zi, judecătorul de instrucție M.D. a eliberat un mandat de arest pe o perioadă de zece zile. Motivele pentru arestarea preventivă a reclamantului au fost faptul că el a fost acuzat de o infracțiune gravă, că exista riscul înțelegerii între co-acuzați, că exista riscul ca reclamantul să distrugă probele și că existau probe că acesta a încercat să influențeze un martor.

12. Reclamantul a depus recurs împotriva încheierii, susținând că nu exista o bănuială rezonabilă de a crede că el a săvârșit o infracțiune. Acuzația împotriva sa se baza pe faptul că Megadat.com SRL a cumpărat un imobil de la o bancă la un preț stabilit de bancă. Toate contractele cu privire la cheștiunea dată erau valabile și nimeni nu le-a contestat vreodată. Nu au fost stabilite alte fapte, care ar fi creat o bănuială rezonabilă. Mai mult, nu numai că procurorii nu au dovedit existența unei bănuieli rezonabile că reclamantul a fost implicat în infracțiune, ci, mult mai important, ei nu au dovedit existența unei infracțiuni.

Motivele pe care s-a bazat instanța de judecată la arestarea lui preventivă erau formale și lipsite de suport factologic. De asemenea, el a susținut că nu a încercat niciodată să influențeze vreun martor și s-a plâns că judecătorul M.D. a respins cererea sa de audiere a martorului pe care, după cum se pretindea, el ar fi încercat să-l influențeze. La fel, judecătorul M.D. a refuzat să-i dea acces la materialele din dosar, relevante pentru arestarea lui preventivă. Lui nu i s-a dat nici măcar o copie a înscrisului care conținea declarațiile martorului E.S.

In fine, reclamantul a declarat că el nu a putut să se întâlnească cu avocații săi în condiții de confidențialitate în Izolatorul de Detenție Provizorie al CCCEC din cauza unui perete din sticlă care îi separa. El a declarat că peretele din sticlă constituia un obstacol atât pentru comunicarea confidențială, cât și pentru schimbul de documente dintre el și avocații săi.

13. La 3 octombrie 2006, Curtea de Apel Chișinău a respins recursul reclamantului. Ea nu a dat nicio apreciere argumentelor reclamantului cu privire la lipsa unei bănuieli rezonabile și a susținut că, potrivit articolului 5 § 3 al Convenției, ea nu era obligată să examineze toate argumentele invocate de reclamant. Totuși, ea a acceptat motivele aduse de Judecătoria Buiucani în favoarea arestării preventive a reclamantului și a declarat că reclamantul și avocații săi nu aveau dreptul să vadă materialele dosarului penal, ci doar materialele prezentate de procuror în sprijinul demersului privind aplicarea arestării preventive. În continuare, instanța de judecată a declarat că o copie a înscrisului care conținea declarațiile martorului E.S. a

fost anexată la demersul procurorului privind aplicarea arestării preventive; totuși, ea nu a menționat dacă aceasta a fost dată reclamantului sau avocatului lui. *In fine*, instanța de judecată a respins plângerea reclamantului că prima instanță a refuzat să-l audieze pe E.S. și a declarat că legislația națională a Republicii Moldova nu prevedea audierea martorilor în procedurile cu privire la aplicarea măsurilor preventive.

3. Procedurile cu privire la prelungirea arestării preventive a reclamantului

14. La 4 octombrie 2006, procurorul L.R. a adresat Judecătoriei Buiucani un demers privind prelungirea arestării preventive a reclamantului cu treizeci de zile. Motivele pentru prelungire erau similare celor invocate în primul demers privind eliberarea unui mandat de arest.

15. În observațiile sale scrise, reclamantul s-a opus prelungirii și a declarat, din nou, că nu exista o bănuială rezonabilă că el a săvârșit o infracțiune. De asemenea, el a susținut că nu a încercat niciodată să influențeze vreun martor și că nu existau motive pentru detenția sa. El a solicitat, în mod repetat, audierea martorului pe care el a fost acuzat că ar fi încercat să-l influențeze.

16. La 6 octombrie 2006, Judecătoria Buiucani a admis demersul procurorului cu privire la prelungirea arestării preventive pe aceleași motive ca și cele invocate în procedurile inițiale cu privire la aplicarea arestării preventive. Instanța de judecată a susținut că ea nu avea dreptul să se expună asupra vinovăției reclamantului și a relevanței probelor, care au servit ca bază pentru acuzarea acestuia. De asemenea, instanța de judecată a susținut că ea nu a considerat necesar s-o audieze pe E.S., deoarece declarațiile scrise ale acesteia au fost anexate la demersul procurorului privind aplicarea arestării preventive.

17. Reclamantul a depus recurs și a susținut că prelungirea era ilegală, deoarece demersul procurorului privind prelungirea a fost depus în afara termenului. El a declarat că, potrivit articolului 186 alin. (6) al Codului de procedură penală, procurorul avea dreptul să solicite prelungirea nu mai târziu de cinci zile până la expirarea termenului de arestare. Deoarece termenul de arestare expira la 8 octombrie 2006, demersul privind prelungirea trebuia depus cel târziu la 3 octombrie 2006. În temeiul articolului 230 al Codului de procedură penală, nerespectarea termenului avea ca rezultat pierderea dreptului procurorului de a solicita prelungirea și nulitatea demersului privind prelungirea. Reclamantul a declarat că el a invocat acest argument în fața primei instanțe, însă acesta a fost ignorat. Mai mult, înainte de ședința primei instanțe, procurorul și judecătorul s-au încuiat în biroul judecătorului, fără ca apărarea să fie prezentă, și au avut o discuție confidențială. Din acel motiv, reclamantul l-a recuzat pe judecător. Totuși, cererea lui de recuzare a fost respinsă.

În continuare, reclamantul s-a plâns că prima instanță nu i-a dat acces la materialele dosarului relevante pentru procedurile cu privire la arestarea preventivă. El a declarat că i-au fost prezentate următoarele documente:

- ordonanța din 22 septembrie 2006 prin care el a fost declarat bănuït în procesul penal;
- procesul-verbal din 28 septembrie 2006 cu privire la reținerea sa;
- demersul procurorului din 28 septembrie 2006 privind arestarea lui preventivă;
- ordonanța din 4 octombrie 2006 privind punerea sub învinuire a reclamantului;
- copii ale cererilor de a asigura reclamantul cu apă minerală și ziare;
- copii ale cererilor reclamantului de a avea întrevederi cu avocatul său;
- rezultatele examinării medicale a reclamantului;
- patru fotografii color ale clădirii Curții de Apel.

Potrivit reclamantului, acele documente nu conțineau nicio probă în sprijinul arestării sale. Reclamantul l-a acuzat pe judecătorul din prima instanță că a mințit referitor la faptul că lui i s-a dat o copie a înscrisului care conținea declarațiile martorului E.S. și a invocat discuțiile dintre judecător și procuror din timpul ședinței, când judecătorul l-a întrebat pe procuror unde era declarația scrisă a martorului E.S., iar procurorul i-a răspuns: „Eu nu știu, poate la Curtea de Apel.”

Reclamantul a solicitat Curții de Apel să caseze încheierea Judecătoriei Buiucani și să dispună eliberarea sa. De asemenea, el a solicitat ca martorul E.S. să fie audiat și avocatului său să-i fie dat accesul la materialele dosarului, care confirmau necesitatea de a-l ține în arest. *In fine*, el a cerut informarea Consiliului Superior al Magistraturii despre faptul că judecătorul M.D. de la Judecătoria Buiucani a avut o discuție confidențială cu procurorul înainte de ședință și că a admis un demers care a fost înaintat cu omiterea termenului.

18. La 11 octombrie 2006, în timpul ședinței de la Curtea de Apel, avocații reclamantului au reiterat cererea de a li se da acces la dosar și de a li se permite să vadă declarațiile martorului E.S. Dintr-o înregistrare audio a ședinței, reiese că avocații reclamantului au insistat să li se dea o copie a declarațiilor lui E.S., deși procurorul continua să susțină că aceștia le-au văzut. Avocații reclamantului au solicitat ca procurorul să prezinte o recipisă, care să dovedească că lor li s-a dat înscrisul și au cerut procurorului să-l dea în cadrul ședinței. La cererea avocaților, instanța de judecată a luat o pauză aparent pentru a permite procurorului de a le prezenta o copie a declarațiilor lui E.S.; totuși, după pauză, aceasta a pronunțat imediat decizia sa. Cererea avocaților nu pare să fi fost admisă, deoarece Curtea de Apel nu s-a referit deloc la ea în decizia sa. Ea a constatat că prima instanță nu a comis nicio încălcare de procedură.

Totuși, având în vedere că reclamantul avea un domiciliu permanent, nu avea antecedente penale și că nu exista riscul împiedicării de către acesta a aflării adevărului, Curtea de Apel a decis să-l elibereze pe cauțiune. Pronunțând acea decizie, Curtea de Apel s-a referit la principiul potrivit căruia un acuzat trebuie judecat întotdeauna în libertate și a fixat cauțiunea la MDL 2,000,000. Instanța de judecată a dispus ca arestarea reclamantului să continue până când acesta va plăti banii.

19. Deoarece reclamantul nu a putut plăti suma stabilită pentru cauțiune, el a continuat să fie deținut. El a prezentat Curții un certificat de la angajatorul său, care prevedea că, între ianuarie și septembrie 2006, el nu a avut niciun venit.

20. Reclamantul a fost deținut în Izolatorul de Detenție Provizorie al CCCEC. Potrivit lui, camera pentru întrevederi dintre avocați și deținuți avea un perete din sticlă pentru a-i ține separați. Ei trebuia să strige pentru a se auzi reciproc și nu puteau face schimb de documente.

21. La 14 noiembrie 2006, Judecătoria Buiucani a examinat o cerere *habeas corpus* depusă de reclamant și a dispus eliberarea sa fără cauțiune.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

22. Părțile relevante ale Codului de procedură penală sunt următoarele:

Articolul 186 alin. (6)

„În caz dacă este necesar de a prelungi durata arestării preventive a învinutului, procurorul, nu mai târziu de 5 zile pînă la expirarea termenului de arestare, înaintează judecătorului de instrucție un demers privind prelungirea acestui termen.

...”

Articolul 192. Liberarea provizorie pe cauțiune a persoanei deținute

„(4) Cuantumul cauțiunii se fixează de către judecătorul de instrucție sau de instanță de la 300 la 100000 unități convenționale, în dependență de starea materială a persoanei respective și de gravitatea infracțiunii.”

Articolul 230 alin. (2)

„În cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.”

ÎN DREPT

23. Reclamantul a pretins, în temeiul articolului 5 § 1 al Convenției, că arestarea sa a fost impusă în lipsa motivelor verosimile de a bănui că el a săvârșit o infracțiune. Mai mult, reclamantul a declarat că prelungirea arestării sale a fost ilegală, deoarece demersul procurorului din 4

octombrie 2006 privind prelungirea arestării a fost depus cu omiterea termenului. Partea relevantă a articolului 5 este următoarea:

„1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

...

(c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a bănuși că a săvârșit o infracțiune”

24. De asemenea, el a pretins, în temeiul articolului 5 § 3 al Convenției, că instanțele judecătorești nu au adus motive relevante și suficiente pentru arestarea sa. Mai mult, decizia Curții de Apel din 11 octombrie 2006, prin care s-a stabilit cauțiunea, nu era compatibilă cu articolul 5 § 3 al Convenției, deoarece suma acesteia nu a fost fixată cu referire la scopul pentru care ea a fost impusă, și anume de a asigura că reclamantul se va prezenta la audiere. Partea relevantă a articolului 5 § 3 este următoarea:

„Orice persoană arestată sau deținută în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol, ... are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.”

25. Reclamantul a mai pretins, în temeiul articolului 5 § 4 al Convenției, că el nu a avut un recurs efectiv, conform legislației naționale, pentru a contesta suma stabilită pentru cauțiune și că în timpul procedurilor cu privire la arestarea lui preventivă el și avocații săi nu au avut acces la materialele din dosarul său penal, în baza cărora instanțele judecătorești au dispus arestarea lui preventivă. El a mai declarat că el nu s-a putut întâlni cu avocații săi în condiții de confidențialitate, deoarece ei erau separați printr-un perete din sticlă. Articolul 5 § 4 al Convenției prevede următoarele:

„Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau deținere are dreptul să introducă un recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității deținerii sale și să dispună eliberarea sa dacă deținerea este ilegală.”

I. ADMISIBILITATEA PRETENȚIILOR

A. Pretenția formulată în temeiul articolului 5 § 4 al Convenției cu privire la lipsa unui recurs efectiv pentru a contesta suma stabilită pentru cauțiune

26. Reclamantul a pretins că el nu a avut un recurs efectiv, conform legislației naționale, în sensul articolului 5 § 4 al Convenției, pentru a

contesta suma cauțiunii pe care el a fost obligat s-o plătească prin decizia irevocabilă a Curții de Apel din 11 octombrie 2006.

27. Curtea reamintește că articolul 5 § 4 nu garantează ca atare un drept de a contesta deciziile prin care se dispune sau se prelungește arestarea, deoarece prevederea de mai sus face referire la „proceduri”, și nu la „căi de atac”. Intervenția unei singure autorități este conformă articolului 5 § 4, cu condiția că procedura urmată are un caracter judiciar și acordă persoanei vizate garanții adecvate în privința modului lipsirii de libertate în cauză (a se vedea *Jecius v. Lithuania*, nr. 34578/97, § 100, ECHR 2000-IX). Prin urmare, pretenția este incompatibilă *ratione materiae* cu prevederile Convenției în sensul articolului 35 § 3 și urmează a fi respinsă în conformitate cu articolul 35 § 4.

B. Restul pretențiilor

28. Curtea consideră că restul pretențiilor reclamantului ridică chestiuni de fapt și de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului și niciun alt temei pentru a le declara inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară restul cererii admisibil. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va trece imediat la examinarea fondului restului cererii.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 1 AL CONVENȚIEI

29. Reclamantul a declarat că nu au existat motive verosimile de a bănui că el ar fi săvârșit infracțiunea de care a fost acuzat. Întreprinderea sa a cumpărat de la o bancă o proprietate pe care ultima o vindea și banca a fost cea care a stabilit prețul proprietății în conformitate cu o evaluare efectuată de o întreprindere specializată acceptată de bancă. Potrivit reclamantului, procuratura nu a prezentat nicio probă în sprijinul unei bănuieli rezonabile că el ar fi săvârșit vreo infracțiune.

30. Guvernul a declarat că existau motive credibile de a bănui că reclamantul a săvârșit infracțiunea care i s-a imputat și că el a încercat să amenințe un martor.

31. Curtea reiterează că pentru ca o reținere, în baza unei bănuieli rezonabile, să fie justificată în sensul articolului 5 § 1 (c) nu este necesar ca poliția să fi obținut probe suficiente pentru a aduce acuzații fie la momentul reținerii, fie în timp ce reclamantul se află în custodie (a se vedea *Brogan and Others v. the United Kingdom*, hotărâre din 29 noiembrie 1988, Seria A nr. 145-B, pp. 29-30, § 53). De asemenea, nu este necesar ca persoana deținută să fie, eventual, acuzată sau adusă în fața unei instanțe. Scopul urmărit prin reținerea pentru interogare este desfășurarea unei urmăriri penale prin care să fie confirmate sau infirmate

bănuielile care constituie temei pentru arestare (a se vedea *Murray v. the United Kingdom*, hotărâre din 28 octombrie 1994, Seria A nr. 300-A, p. 27, § 55). Totuși, cerința ca bănuiala să se bazeze pe motive rezonabile formează o parte esențială a garanțiilor împotriva arestării și detenției arbitrare. Faptul că o bănuială este presupusă cu bună-credință este insuficient. Cuvintele „bănuială rezonabilă” presupun existența faptelor sau a informațiilor care ar convinge un observator obiectiv că persoana în cauză ar fi putut săvârși infracțiunea (a se vedea *Fox, Campbell and Hartley v. the United Kingdom*, hotărâre din 30 august 1990, Seria A nr. 182, p. 16-17, § 32).

32. Curtea notează că, în această cauză, reclamantul a fost acuzat de însușirea unui imobil prin cumpărarea acestuia de la o bancă la un preț mai mic decât valoarea lui de piață. Acuzația împotriva lui și demersul procurorului privind arestarea lui (a se vedea paragrafele 8 și 10 de mai sus) conțineau o descriere cronologică a evenimentelor, care au avut loc între anii 1999 și 2002, și care i-au atribuit lui și tatălui lui un comportament care, în opinia procurorului, a constituit o infracțiune. Totuși, ele nu par să conțină vreo probă în sprijinul teoriei că a fost săvârșită o infracțiune și că reclamantul ar putea fi vinovat de ea. Într-adevăr, în documentele de mai sus nu există nicio mențiune despre faptul cum a ajuns procuratura la concluzia că valoarea imobilului în cauză a fost subestimată sau dacă a existat o înțelegere între reclamant și banca ce a făcut vânzarea. Ea s-a referit doar la existența unui martor în cadrul procedurilor penale fără a spune totuși ceva despre declarațiile acestuia sau dacă declarațiile martorului au confirmat acuzația împotriva reclamantului. Mai mult, deși reclamantul a susținut, în mod expres, în timpul procedurilor *habeas corpus* că nu exista o bănuială rezonabilă că el ar fi săvârșit infracțiunea imputată lui (a se vedea paragrafele 12 și 15 de mai sus), se pare că instanțele judecătorești au ignorat această declarație și au tratat-o ca irelevantă (a se vedea paragrafele 13 și 16 de mai sus).

33. În lumina celor de mai sus, Curtea nu consideră că materialele prezentate de procuratură, pe care s-au bazat instanțele de judecată naționale pentru a-l aresta pe reclamant, erau suficiente pentru a convinge un observator obiectiv că reclamantul ar fi putut săvârși infracțiunea imputată lui. Prin urmare, ea conchide că detenția reclamantului între 28 septembrie și 14 noiembrie 2006 nu s-a bazat pe o bănuială rezonabilă că el a săvârșit o infracțiune și, astfel, a avut loc o violare a articolului 5 § 1 al Convenției.

34. Având în vedere constatarea de mai sus, Curtea nu consideră necesar de a decide asupra legalității prelungirii arestării reclamantului la 6 octombrie 2006.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 3 AL CONVENȚIEI

35. Reclamantul a pretins că încheierile prin care s-a dispus arestarea sa preventivă nu s-au bazat pe motive relevante și suficiente, ci doar pe temeuri declarative și formale. Mai mult, instanțele de judecată nu au apreciat argumentele înaintate de apărarea sa atât în cererile de recurs, cât și verbal, în timpul ședințelor.

În continuare, reclamantul a declarat că suma stabilită pentru cauțiune în mărime de MDL 2,000,000 era excesivă și că Curtea de Apel nu a făcut nicio cercetare cu privire la situația financiară a reclamantului înainte de a pronunța încheierea sa din 11 octombrie 2006.

36. Guvernul a declarat că arestarea reclamantului a fost necesară, deoarece el era bănuیت de săvârșirea unei infracțiuni grave. Dosarul penal împotriva lui era foarte complex, iar, în caz de eliberare, el ar fi putut să distrugă probele, să influențeze martorii sau să se eschiveze. Mai mult, anterior, el a încercat să influențeze un martor, iar declarațiile acestuia că lui nu i-ar fi fost prezentată o copie a declarațiilor ultimului erau false, deoarece el nici măcar nu a cerut audierea acelui martor.

De asemenea, Guvernul a declarat că suma stabilită pentru cauțiune nu era excesivă, având în vedere situația financiară a reclamantului și că acea sumă nu era în niciun fel legată de pretinsul prejudiciu cauzat de reclamant victimei infracțiunii.

37. Curtea reamintește că articolul 5 al Convenției, ca și articolele 2, 3 și 4, face parte din prima categorie de drepturi fundamentale, care protejează securitatea fizică a persoanei (a se vedea, spre exemplu, legătura acestuia cu articolele 2 și 3 în cazurile de dispariție a persoanelor în *Kurt v. Turkey*, hotărâre din 25 mai 1998, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-III, § 123) și, prin urmare, importanța lui este supremă. Scopul de bază al acestuia este de a preveni lipsirea arbitrară și nejustificată de libertate (a se vedea, spre exemplu, *Lukanov v. Bulgaria*, hotărâre din 20 martie 1997, *Reports* 1997-II, § 41; *Assanidze v. Georgia* [GC], nr. 71503/01, § 171, ECHR 2004-II; *Ilașcu and Others v. Moldova and Russia* [GC], nr. 48787/99, § 461, ECHR 2004-VII).

38. Prezumția este în favoarea eliberării. După cum a fost stabilit în cauza *Neumeister v. Austria* (hotărâre din 27 iunie 1968, Seria A nr. 8, p. 37, § 4), a doua parte a articolului 5 § 3 nu oferă instanțelor judiciare dreptul de a alege între a aduce învinuitul în fața instanței într-un termen rezonabil sau a-l elibera în cursul procedurii. Până la condamnare, el trebuie prezumat nevinovat și scopul acestei prevederi este, în esență, de a cere eliberarea lui provizorie odată ce detenția sa continuă încetează să mai fie rezonabilă (a se vedea *McKay v. the United Kingdom* [GC], nr. 543/03, § 41, ECHR 2006-...).

39. Persistența unei bănuieli rezonabile că persoana arestată a comis o infracțiune este o condiție *sine qua non* pentru legalitatea detenției

continue, dar, după o anumită perioadă de timp, acest lucru nu mai este suficient. În asemenea cazuri, Curtea trebuie să stabilească dacă celelalte temeuri invocate de autoritățile judiciare continuă să justifice lipsirea de libertate. Atunci când aceste temeuri sunt „relevante” și „suficiente”, Curtea trebuie, de asemenea, să se asigure că autoritățile naționale competente au dat dovadă de „o diligență deosebită” pe parcursul procedurilor (a se vedea, *Labita v. Italy* [GC], nr. 26772/95, §§ 152 și 153, ECHR 2000-IV).

40. O persoană acuzată de săvârșirea unei infracțiuni trebuie să fie întotdeauna eliberată în cursul procedurii, cu excepția cazului când statul poate dovedi că există motive „relevante și suficiente” care să justifice detenția ei continuă (*Yağcı and Sargin v. Turkey*, hotărâre din 8 iunie 1995, Seria A nr. 319-A, § 52).

41. Articolul 5 § 3 al Convenției nu poate fi interpretat ca autorizând aplicarea necondiționată a detenției preventive, care să dureze nu mai mult de o anumită perioadă. Justificarea pentru orice perioadă de detenție, indiferent de cât e de scurtă, trebuie să fie demonstrată în mod convingător de către autorități (a se vedea *Belchev v. Bulgaria*, nr. 39270/98, § 82, 8 aprilie 2004).

42. În ceea ce privește cauțiunea, ea poate fi necesară doar dacă prevalează motivele care justifică detenția. Atunci când astfel de motive prevalează, mărimea cauțiunii trebuie „evaluată, în principal, în funcție de persoana în cauză, bunurile acesteia ..., cu alte cuvinte, de nivelul de încredere că este posibil ca posibilitatea pierderii siguranței, în caz de neprezentare la proces, va constitui o descurajare suficientă pentru a exclude orice dorință din partea acesteia de a se ascunde (a se vedea *Neumeister v. Austria*, hotărâre din 27 iunie 1968, Seria A, nr. 8, p. 40 § 14).

43. Curtea a constatat mai sus că arestarea reclamantului nu s-a bazat pe o bănuială rezonabilă. Acest lucru ar constitui un temei suficient pentru ea să nu considere necesar de a examina și această pretenție. Totuși, Curtea notează cu îngrijorare caracterul frecvent al problemelor cu privire la relevanța și suficiența motivelor pentru arestare în cazul Republicii Moldova. Curtea notează că ea a constatat pentru prima dată o violare de acest gen în cauzele *Șarban și Becciev v. Moldova* (nr. 3456/05, § 103, 4 octombrie 2005 și nr. 9190/03, § 64, 4 octombrie 2005) și că, spre regretul ei, această problemă continuă să persiste.

44. Curtea notează că, la fel ca și în cauzele *Șarban și Becciev*, cele mai multe motive pe care s-au bazat instanțele judecătorești naționale în încheierile lor de a-l aresta pe reclamant și de a prelungi arestarea acestuia (a se vedea paragrafele 11 și 16 de mai sus) au fost limitate la parafrizarea motivelor pentru arestare, prevăzute de Codul de procedură penală, fără a explica cum se aplică ele în cazul reclamantului.

45. Pe lângă aceasta, instanțele judecătorești naționale au invocat în sprijinul arestării faptul că reclamantul a încercat să influențeze un martor. Curtea notează, în primul rând, că această afirmație a constituit o interpretare eronată a declarației procurorului că, între anii 1999 și 2002, reclamantul ar fi amenințat o persoană, care a devenit ulterior martor în cauza acestuia (a se vedea paragraful 10 de mai sus). Totuși, ceea ce este mai important, deși s-au bazat pe o astfel de afirmație, instanțele judecătorești naționale au respins cererile insistente ale reclamantului de a audia acel martor (a se vedea, pentru comparație, *Becciev v. Moldova*, citată mai sus, §§ 73-76) sau cel puțin de a vedea o copie a declarațiilor acestuia (a se vedea paragrafele 12, 15 și 17 de mai sus). Într-adevăr, deși a declarat că reclamantului i s-a prezentat un astfel de înscris, Guvernul nu a prezentat nicio probă pentru a dovedi acest lucru.

46. În astfel de circumstanțe, Curtea nu consideră că această cauză poate fi distinsă de cauzele *Șarban* și *Becciev* în ceea ce privește relevanța și suficiența motivelor pentru arestare.

47. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 5 § 3 al Convenției în această privință.

48. În lumina constatării de mai sus că nu au existat motive relevante și suficiente pentru a prelungi arestarea reclamantului, Curtea consideră că cerința ca reclamantul să plătească o cauțiune și detenția sa continuă pe motiv că el nu a plătit-o a constituit o violare separată a articolului 5 § 3 al Convenției. În astfel de circumstanțe, Curtea nu consideră necesar de a determina dacă mărimea cauțiunii impuse reclamantului a fost sau nu excesivă.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 4 AL CONVENȚIEI

49. Reclamantul a declarat că el a înaintat instanțelor judecătorești naționale numeroase cereri pentru a i se permite să vadă înscrisul care conținea declarația martorului E.S. pe care acuzarea a invocat-o în favoarea arestării sale, însă în zadar. El a notat că astfel de solicitări au fost făcute în cererile sale *habeas corpus* și în recursurile sale (a se vedea paragrafele 12, 15, 17 și 18 de mai sus). De asemenea, reclamantul s-a plâns că peretele din sticlă din izolatorul de detenție provizorie al CCCEC l-a împiedicat să aibă întâlniri confidențiale cu avocatul său pentru a discuta chestiuni legate de apărarea sa în procedurile cu privire la arestarea preventivă.

50. Guvernul a contestat acuzațiile reclamantului și a declarat că acesta și avocatul acestuia au avut acces la toate materialele din dosar, pe care s-au bazat acuzarea și instanțele judecătorești pentru a susține necesitatea arestării sale. Potrivit Guvernului, ei au avut acces și la înscrisul care conținea declarația lui E.S., care a fost printre documentele transmise lor de acuzare. Totuși, probabil din cauza lipsei lor de diligență, ei nu au

observat-o. De asemenea, Guvernul a contestat acuzațiile reclamantului cu privire la peretele din sticlă din izolatorul de detenție provizorie al CCCEC.

51. Curtea reiterează că o instanță judecătorească, la examinarea unui recurs împotriva detenției, trebuie să asigure garanțiile unei proceduri judiciare. Procedurile trebuie să fie contradictorii și trebuie să asigure întotdeauna „egalitatea armelor” între părți, procuror și persoana lipsită de libertate.

52. În cazul unei persoane a cărei detenție cade sub incidența articolului 5 § 1 (c), o audiere este necesară. Având în vedere impactul dramatic al lipirii de libertate asupra drepturilor fundamentale ale persoanei în cauză, procedurile desfășurate în temeiul articolului 5 § 4 al Convenției trebuie, în principiu, să întrunească în cea mai mare măsură posibilă, în circumstanțele unei investigații în derulare, cerințele de bază ale unui proces echitabil (*Shishkov v. Bulgaria*, nr. 38822/97, § 77, ECHR 2003-I (extracts)).

53. Egalitatea armelor nu este asigurată dacă apărării i se neagă accesul la acele documente din dosarul penal care sunt esențiale pentru a contesta, în mod efectiv, legalitatea, în sensul Convenției, a detenției clientului său. Conceptul de legalitate a detenției nu se limitează la conformarea cu cerințele procedurale prevăzute de legislația națională, dar se referă și la caracterul rezonabil al bănuielii în temeiul căreia se aplică arestul, legitimitatea scopului urmărit prin arest și la justificarea detenției care rezultă din acesta.

54. Curtea recunoaște necesitatea ca urmărirea penală să fie desfășurată în mod eficient, ceea ce poate presupune că o parte din informațiile colectate în timpul acestora trebuie păstrată în secret pentru a împiedica bănușii să altereze probele și să submineze efectuarea justiției. Totuși, acest scop legitim nu ar putea fi îndeplinit pe seama unor restricții substanțiale asupra drepturilor apărării. Prin urmare, informația care este esențială pentru aprecierea legalității unei detenții trebuie să fie, în mod corespunzător, pusă la dispoziția avocatului bănușului (a se vedea, printre altele, *Lamy v. Belgium*, hotărâre din 30 martie 1989, Seria A nr. 151, pp. 16-17, § 29, și *Garcia Alva v. Germany*, nr. 23541/94, §§ 39-43, 13 februarie 2001).

55. În această cauză, părțile dispută faptul dacă reclamantul sau avocații săi au cerut acces la părți ale dosarului penal și că un astfel de acces le-a fost refuzat. Totuși, Curtea notează că reclamantul și avocații acestuia au cerut de multe ori să li se dea o copie a înscrisului care conținea declarația lui E.S. (a se vedea paragrafele 12, 15, 17 și 18 de mai sus) și că instanțele judecătorești nu au reacționat în niciun fel la aceste cereri. Mai mult, declarațiile Guvernului că ei au avut de fapt acces la document nu sunt susținute prin nicio probă (a se vedea paragraful 45 de mai sus).

56. Curtea notează că nu a fost adus niciun motiv pentru neprezentarea informației și că reclamantul nu a putut să conteste, în mod corespunzător, motivele arestării sale. În astfel de circumstanțe, nu poate fi spus faptul că în această cauză, principiul „egalității armelor”, în sensul articolului 5 § 4 al Convenției, a fost respectat. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 5 § 4 al Convenției.

57. În ceea ce privește pretenția reclamantului formulată în temeiul articolului 5 § 4 referitoare la peretele din sticlă din izolatorul de detenție provizorie al CCCEC, Curtea reamintește că ea a constatat deja violări în ceea ce privește plângeri similare în astfel de cauze, precum *Castraveț v. Moldova* (nr. 23393/05, § 61, 13 martie 2007), *Istratii and Others v. Moldova* (nr. 8721/05, 8705/05 și 8742/05, § 101, 27 martie 2007) și *Modârcă v. Moldova* (nr. 14437/05, § 99, 10 mai 2007). În astfel de circumstanțe și având în vedere similitudinea pretenției din această cauză cu cele din cauzele de mai sus, Curtea nu consideră posibil să se abată de la motivarea și constatările sale din acele cauze. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 5 § 4 al Convenției și în această privință.

V. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

58. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înalțelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul

59. Reclamantul a pretins 11,000 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu moral suferit ca urmare a încălcării drepturilor sale garantate de Convenție. El a susținut că el a suferit frustrare, neputință, neliniște, confuzie, stres și un sentiment de injustiție.

60. Guvernul a contestat suma pretinsă de reclamant și a declarat că nu exista nicio probă că el ar fi suferit vreun prejudiciu. Guvernul a solicitat Curții să respingă pretenția reclamantului.

61. Având în vedere violările constatate mai sus și gravitatea lor, Curtea consideră că, în această cauză, acordarea unei compensații cu titlu de prejudiciu moral este justificată. Făcând evaluarea sa, în mod echitabil, Curtea acordă reclamantului EUR 9,000.

B. Costuri și cheltuieli

62. Reclamantul a mai pretins EUR 3,500 cu titlu de costuri și cheltuieli angajate în fața Curții. El a prezentat o listă detaliată în care a

indicat timpul prestat de avocatul său lucrând asupra cauzei și o listă detaliată a altor cheltuieli legate de examinarea cauzei. De asemenea, el a prezentat o copie a unui contract dintre el și avocatul său.

63. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă pentru reprezentare și a contestat *inter alia* numărul de ore lucrate de avocatul reclamantului și onorariul pe oră perceput de acesta. De asemenea, el a declarat că pretențiile erau excesive având în vedere situația economică din Republica Moldova.

64. Potrivit jurisprudenței Curții, un reclamant are dreptul de a i se rambursa costurile și cheltuielile sale doar dacă s-a dovedit că acestea au fost realmente angajate, necesare și rezonabile ca mărime. În această cauză, având în vedere informația de care dispune și criteriile de mai sus, Curtea consideră rezonabil să acorde reclamantului suma de EUR 3,000 cu titlu de costuri și cheltuieli.

C. Dobânda de întârziere

65. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* inadmisibilă pretenția formulată în temeiul articolului 5 § 4 al Convenției referitoare la pretinsa lipsă a unui recurs pentru a contesta suma stabilită pentru cauțiune, iar restul cererii admisibil;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 5 § 1 al Convenției, deoarece arestarea reclamantului nu s-a bazat pe o bănuială rezonabilă că acesta a săvârșit o infracțiune;
3. *Hotărăște* că nu este necesar de a examina pretenția formulată în temeiul articolului 5 § 1 al Convenției referitoare la pretinsa prelungire ilegală a arestării reclamantului la 6 octombrie 2006;
4. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 5 § 3 al Convenției, în ceea ce privește insuficiența motivelor aduse pentru arestarea reclamantului;
5. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 5 § 3 al Convenției, deoarece reclamantului i s-a cerut să plătească cauțiune și a continuat să fie deținut pe motiv că nu a plătit-o;

6. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 5 § 4 al Convenției, deoarece reclamantul și avocații acestuia nu au avut acces la materialele din dosarul penal în baza cărora instanțele de judecată au dispus arestarea preventivă a reclamantului;
7. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 5 § 4 al Convenției în ceea ce privește ingerința în dreptul reclamantului de a comunica cu avocatul său în condiții de confidențialitate;
8. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care această hotărâre devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 9,000 (nouă mii euro) cu titlu de prejudiciu moral și EUR 3,000 (trei mii euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, plus orice taxă care poate fi percepută, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data plății;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
9. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 6 noiembrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Fatoș ARACI
Grefier adjunct

Josep CASADEVALL
Președinte